

NORME SPECIALE PRIVIND COLABORAREA FĂPTUITORULUI CU ORGANUL DE URMĂRIRE PENALĂ LA INVESTIGAREA INFRAȚIUNILOR DE CRIMINALITATE ORGANIZATĂ

CZU: 343.98:343.13

DOI: <https://doi.org/10.52673/18570461.23.1-68.09>

Doctorand Maxim GROPA

E-mail: mgropa@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-0965-7700>

Universitatea de Studii Europene din Moldova

SPECIAL RULES REGARDING THE PERPETRATOR'S COLLABORATION WITH THE CRIMINAL PROSECUTION AUTHORITY IN THE INVESTIGATION OF ORGANIZED CRIME OFFENSES

Summary. Resulting from the provisions of art. 1 of the Code of Criminal Procedure establishes that the criminal process aims to protect the person, society and the state from crimes, as well as to protect the person and the society from the illegal acts of persons in positions of responsibility in their activity related to the investigation of alleged or committed crimes, so that any person who has committed a crime shall be punished according to his guilt, and no innocent person to be held criminally liable and convicted. At the same time, the criminal procedural legislation, in the case of the perpetrator's collaboration with the criminal investigation body, provides for the mechanism of releasing them from criminal liability, thus manifesting its policy in order to encourage guilty persons prone to follow the path of correction, by showing their attitude towards the crime committed and the prevention of harmful consequences intended to affect the legal order. This state position should be clear and proportional to the contribution brought by each individual perpetrator, being attractive to facilitate and improve the act of justice.

Keywords: the fundamental rights and interests of citizens, criminal organization, special investigative measures, undercover investigation, undercover investigator, cooperation of the guilty party, release from criminal liability.

Rezumat. În baza prevederilor art. 1 din Codul de procedură penală, se stabilește că procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată. Totodată, legislația procesual penală, în cazul colaborării făptuitorului cu organul de urmărire penală, prevede mecanismul liberării acestora de răspundere penală, manifestând în așa mod politică sa în vederea încurajării persoanelor vinovate predispuse a merge pe calea corijării, prin manifestarea atitudinii sale față de infracțiunea comisă și preîntâmpinarea urmărilor prejudiciabile menite să afecteze ordinea de drept. Această poziție statală urmează să fie clară și proporțională aportului fiecărui făptuitor în parte, fiind atractivă pentru a ușura și îmbunătăți actul de justiție.

Cuvinte-cheie: drepturile și interesele fundamentale ale cetățenilor, organizație criminală, măsuri speciale de investigații, investigația sub acoperire, investigator sub acoperire, colaborarea vinovatului, liberarea de răspundere penală.

Reieșind din prevederile art. 1 din Codul de procedură penală, stabilim că procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată [1].

Totodată, Codul de procedură penală prevede posibilitatea liberării persoanei de răspundere penală în

cazul conlucrării făptuitorului cu organul de urmărire penală. Astfel de situații au fost legiferate nu doar cu scopul de a libera persoana de răspundere penală pentru poziția sa procesuală de recunoaștere a faptelor prejudiciabile comise, dar au fost determinate, în primul rând, de necesitatea statului de a stabili adevărul pe caz, precum și întreaga rețea criminală ce participă prin diferite forme la comiterea infracțiunii și legalizarea produsului ilegal obținut.

Așadar, Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate de la New York din 15.11.2000, stabilește că „fiecare Stat Parte se stră-

duiește să facă în așa fel încât orice putere judiciară discreționară conferită de dreptul său intern și aferență urmărilor judiciare pornite împotriva indivizilor pentru infracțiunile prevăzute de prezenta Convenție să fie exercitată în scopul optimizării eficacității măsurilor de descoperire și de reprimare a acestor infracțiuni, ținând seama în modul cuvenit de necesitatea de a exercita un efect de descurajare în ceea ce privește săvârșirea lor” [2, art. 11 alin. (2)].

În această ordine de idei, art. 47 alin. (6) din Codul penal indică expres că: „Membrul organizației criminale poate fi liberat de răspundere penală în cazul în care a declarat benevol despre existența organizației criminale și a ajutat la descoperirea infracțiunilor săvârșite de ea ori a contribuit la demascarea organizatorilor, a conducătorilor sau a membrilor organizației respective” [3]. Prin urmare, legislația penală a Republicii Moldova conține reglementări necesare pentru realizarea prevederilor Convenției nominalizate *supra*, manifestate prin aplicarea dreptului discreționar în ce privește liberarea făptuitorului (membrului organizației criminale) de răspundere penală în cazul în care acesta:

- a declarat benevol despre existența organizației criminale;
- a ajutat la descoperirea infracțiunilor săvârșite de ea;
- a contribuit la demascarea organizatorilor, a conducătorilor sau a membrilor organizației respective [3, art. 47 (alin. 6)].

Elementele nominalizate gradual materializează indicii colaborării făptuitorului cu organele statului, determinând, totodată, eficacitatea activității organului de urmărire penală în procesul descoperirii infracțiunilor de criminalitate organizată și încurajarea vinovatului în vederea liberării de răspundere penală, chiar și dacă el a fost membrul unei organizații criminale și a participat la activitatea prejudiciabilă a acesteia.

Prevederea dată este o manifestare a politicii penale a statului prin care se accentuează că lupta cu criminalitatea organizată este o prioritate a statului de drept și instrumentele folosite sunt menite ca în perioade cât mai scurte să combată eficient acest flagel. Astfel, făptuitorului care colaborează cu organul de urmărire penală, statul, ținând cont de gravitatea infracțiunii și posibilitatea răfuirii de către membrii organizației criminale, i se asigură posibilitatea de a-și decide soartă procesuală personal, prin depunerea depozițiilor împotriva organizației criminale și deconspirarea activității acesteia, mai mult ca atât, asigurând în continuare aplicarea după necesitate a măsurilor de protecție în privința lui, cât și a membrilor familiei.

Analizând infracțiunile ce au apartenență la crima organizată, cum ar fi traficul ilicit de droguri și arme, traficul de ființe umane și migrația ilegală, coruperea demnitarilor de stat și controlarea resurselor publice, precum și atribuirea aspectului legal mijloacelor financiare obținute pe cale criminală prin introducerea rapidă în circuitul legal (spălarea banilor), observăm tendința legislatorului de a libera de răspundere penală făptuitorii care conlucrează cu organul de urmărire penală. Asemenea situații sunt evidențiate în dispozițiile articolelor din partea generală, precum și în cea specială din Codul penal. În afară de art. 47 alin.(6) din Codul penal, care este o normă generală și se aplică în toate cazurile unde sunt comise infracțiuni de către o organizație criminală, precum și în interesul acesteia, dispozițiile art. 217 alin. (5), 325 alin. (4) din Codul penal de asemenea prevăd liberarea de răspundere penală a făptuitorului care conlucrează cu organele competente ale statului.

Necesitatea abordării situației date de către legislator și includerii în dispoziția articolelor a prevederilor ce permit aplicarea liberării de răspundere penală a făptuitorului motivează vinovații să adopte o conduită procesuală manifestată prin caință și colaborare, având totodată un efect de descurajare pentru cei ce își continuă activitatea criminală. Statul prin intermediul politicilor penale urmează să încurajeze persoanele predispușe de a colabora cu organele de urmărire penală în vederea descoperirii infracțiunii, organizatorului și membrilor grupului sau organizației criminale. Poziția procesuală în cauză, pe de o parte, dă posibilitatea vinovatului să fie liberat de răspundere penală, pe de altă parte, oferă organelor de urmărire penală avantajul minimalizării timpului necesar pentru destructurarea rețelei criminale și tragerii la răspundere penală a tuturor persoanelor vinovate. Totodată, statul beneficiază de dreptul folosirii abilităților și cunoștințelor persoanei care a dat acordul să conlucreze cu organele competente în vederea infiltrării acesteia în interiorul grupului/organizației criminale și oferirii posibilității de a preîntâmpina comiterea de noi infracțiuni, de a corija comportamentul membrilor organizației criminale, de a studia modul lor de operare și respectiv de a interveni rapid și prompt în vederea preîntâmpinării comiterii infracțiunilor.

Deci, analizând aspectul liberării de răspundere penală a făptuitorului, care este de acord să colaboreze cu organele abilitate prin darea declarațiilor despre existența organizației criminale și a ajutat la descoperirea infracțiunilor săvârșite de ea, precum și să fie infiltrat în interiorul grupului sau organizației criminale, în vederea realizării sarcinilor nominalizate *supra*, opiniez referitor la oportunitatea prevederii

circumstanței date ca temei de liberare de răspundere penală în art. 53 Cod penal.

Mai mult ca atât, aspectul dat urmează să se re-găsească și în Legea nr. 50/2012 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, ca instrument distinct de combatere a criminalității organizate. De-oarece doar încurajând făptuitorii de a colabora cu organele statului putem obține rezultate eficiente care ar determina persoanele îndreptate pe calea corijării să realizeze măsurile specifice de combatere a criminalității organizate, cum ar fi încadrarea controlată în grupul sau organizația criminală și infracțiunea controlată.

Ținând cont de aspectele ce caracterizează crima organizată, și anume devotamentul membrilor față de „ideea hoțască”, obținerea posibilității infiltrării agentului sub acoperire în organizația criminală și întărirea procesuală a probelor obținute reprezintă succesul cel mai valoros al urmăririi penale și permite organului de urmărire penală să identifice toate persoanele culpabile, să controleze situația operativă, să stopeze comiterea unor infracțiuni și să difere justiției vinovații în privința cărora au fost obținute probe suficiente.

În pofida faptului că legea materială prevede instrumentele nominalizate *supra*, aplicarea acestora este anevoioasă, deoarece Codul de procedură penală nu împuternicește judecătorul de instrucție cu dreptul de a autoriza măsurile specifice de combatere a criminalității organizate, iar normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod. Astfel, luând în considerare cele enunțate, opinez pentru necesitatea completării listei măsurilor speciale de investigații prevăzută de Codul de procedură penală și de Legea nr. 59/12 privind activitatea specială de investigații cu două măsuri noi, și anume încadrarea controlată în grupul sau organizația criminală și infracțiunea controlată.

Așadar, în capitolul IV al Legii nr. 50/2012 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate sunt prevăzute categoriile și conținutul măsurilor specifice de combatere a criminalității organizate. Respectiv, art. 12 din Lege prevede expres că autoritățile cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii criminalității organizate exercită măsuri speciale de investigații și măsuri specifice de combatere a criminalității organizate. Măsurile speciale de investigații sunt exercitate în condițiile prevăzute de legislația cu privire la activitatea specială de investigații și de legislația procesual penală. Măsurile specifice de combatere a criminalității organizate sunt:

- a) încadrarea controlată în grupul sau organizația criminală;
- b) infracțiunea controlată.

Încadrarea controlată în grupul sau în organizația criminală constă în introducerea, în condițiile prevăzute de lege, a colaboratorilor din subdiviziunile specializate în prevenirea și combaterea crimei organizate sau, după caz, a altor persoane în grupul sau organizația criminală cu scopul de a influența membrii grupului sau ai organizației criminale să renunțe la activitatea criminală organizată sau la comiterea anumitor infracțiuni, de a racola informatori din cadrul grupului sau organizației criminale, de a deteriora structura grupului sau organizației criminale, de a redirecționa activitatea criminală a grupului sau organizației criminale, de a dezinforma membrii grupului sau organizației criminale, precum și de a acumula informații despre componența și structura grupului sau organizației criminale, despre intențiile criminale și crimele comise anterior de grupul sau organizația criminală. Încadrarea controlată în grupul sau organizația criminală se efectuează în temeiul unei decizii a conducătorului autorității menționate la art. 6 alin. (1) din Lege.

În corespundere cu prevederile art. 14 din Lege, infracțiunea controlată reprezintă comiterea de către persoana încadrată controlat în grupul sau organizația criminală a unei fapte ce prezintă doar semne obiective ale unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, în mod controlat și dirijat de autoritatea prevăzută la art. 6 alin. (1) din Lege, în scopul curmării sau descoperirii infracțiunilor grave, deosebit de grave și excepțional de grave. Procedura de autorizare a comiterii unei infracțiuni controlate este inițiată de conducătorul autorității cu atribuții în prevenirea și combaterea criminalității organizate, care prezintă procurorului propunerea de aplicare a măsurii specifice de comitere a infracțiunii controlate. Dacă procurorul consideră propunerea motivată, el înaintea judecătorului de instrucție un demers privind autorizarea comiterii infracțiunii controlate. Judecătorul de instrucție examinează propunerea, demersul și materialele prezentate și, printr-o încheiere motivată, autorizează sau respinge demersul privind autorizarea comiterii infracțiunii controlate. În virtutea prevederilor legale, în special în temeiul art. 5 din Legea nr. 50/2012, controlul, conducerea și coordonarea executării măsurilor specifice de prevenire și combatere a criminalității organizate sunt exercitate de Procuratură, în condițiile Legii cu privire la Procuratură, ale Codului de procedură penală și ale altor legi.

Novația dată va dinamiza procesul de prevenire și combatere a criminalității organizate, precum și va determina posibilitatea statului de a interveni cât mai prompt la curmarea activităților prejudiciabile ale organizațiilor criminale. Aceste măsuri ar permite să fie

identificați în termene cât mai restrânse conducătorii organizației și ai grupărilor criminale, modalitățile de operare și sfera lor de activitate, rivalitatea între organizațiile criminale, persoanele publice care contribuie și înlesnesc activitatea prejudiciabilă a asociațiilor criminale, aspectele transfrontaliere și modalitatea acumulării mijloacelor financiare pentru întreținerea organizațiilor, precum și modalitatea legalizării banilor etc.

Totuși, legislatorul a prevăzut în legea specială, precum și în Codul de procedură penală un procedeu posibil de aplicat în cazul materializării ajutorului făptuitorului la descoperirea infracțiunilor săvârșite de organizația criminală și la demascarea organizatorilor, a conducătorilor sau a membrilor organizației, și anume măsura specială de investigație, investigația sub acoperire. Atât legea specială, cât și cea procesuală la compartimentul dat, fiind normă de blanchetă, nu stipulează în deplină măsură cine poate fi antrenat în calitatea de investigator sub acoperire și care este modalitatea de infiltrare a persoanei. Astfel, legea nu prevede concret care anume categorii de persoane pot fi antrenate: persoane civile, funcționari publici, membrii grupărilor/organizațiilor criminale, alți făptuitori.

Noțiunea de „investigator sub acoperire” se regăsește în conceptul anglo-saxon (*undercover investigator of agent* – eng.), având în linii generale aceeași conotație – de a se infiltra și a lucra cu sau printre cei care urmează a fi observați în legătură cu furnizarea de informații, date, indici sau probe [4, p. 243].

Anterior, legislația Republicii Moldova în Legea nr. 45-XIII din 12.04.1994 privind activitatea operativă de investigații (abrogată prin Legea nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigație), prevedea o măsură similară, și anume infiltrarea operativă în organizațiile criminale a colaboratorilor titulari din subdiviziunile operative și a persoanelor care colaborează în mod confidențial cu organele care exercită activitatea operativă de investigații, utilizând acte de identitate și alte documente de acoperire.

Doctrina română definește investigatorul sub acoperire ca fiind o persoană care acționează sub o altă identitate decât cea reală, care cercetează minuțios și sistematic, în scopul descoperirii datelor privind existența unei infracțiuni sau pregătirea comiterii acesteia, precum și a persoanelor care au săvârșit-o sau urmează să o săvârșească [5, p. 8].

Doctrina americană prevede trei modalități distincte de investigații sub acoperire, numindu-le tehnici, și anume:

- tehnici sub acoperire – sunt folosite când o persoană este bănuită de participare la activități infrac-

ționale fără însă a fi dovedită comiterea unei fapte penale, tocmai în vederea descoperirii acelor probe sau mijloace de probă care să conducă la stabilirea implicării acesteia în faptele cercetate;

- tehnici informative – sunt folosite când nu există indici de identificare a unui suspect și a circumstanțelor comiterii unei infracțiuni.

- tehnici de identificare – sunt folosite când o infracțiune a fost comisă, dar suspectul nu a fost identificat sau identificarea nu s-a realizat cu precizie [5, p. 244]

Prin urmare, reieșind din doctrina penală, investigația sub acoperire, prin caracterul său, poate fi realizată numai prin în formă secretă și cifrată și fiind o măsură specială complexă, presupunând realizarea următoarelor etape:

- pregătirea;

- infiltrarea;

- investigația propriu-zisă;

- încetarea investigației și/sau retragerea agentului sub acoperire [6].

Totodată, în opinia profesorului Gheorghită Mateuș, utilizarea investigatorilor sub acoperire este subordonată următoarelor condiții: a) să existe indici temeinici și concreți că s-a săvârșit sau că se pregătește săvârșirea unei infracțiuni; b) să privească o faptă care să figureze în lista de infracțiuni conținută de lege; c) să fie necesară; d) să fie autorizată cu respectarea procedurii legale. Sub aspectul legitimității procedurale, noțiunea de „investigator sub acoperire” implică întrunirea cumulativă a trei elemente: a) desemnarea lui potrivit legii; b) durata; c) autorizația [7, pp. 165-170].

Recurgerea la folosirea investigatorilor sub acoperire poate avea loc numai când această activitate este admisibilă. Admisibilitatea este determinată de necesitatea folosirii acestei activități, limita de oportunitate și urgența efectuării ei. Procurorul are obligația de a aprecia necesitatea culegerii de informații de către investigatorul acoperit, ceea ce presupune analizarea cererii de autorizare prin examinarea stării de fapt prezentate [8, p. 271].

Pentru a fi în măsură să facă această apreciere, este necesar ca procurorul care autorizează folosirea investigatorilor sub acoperire să ia cunoștință de întregul material informativ al cauzei privitor la fapte și persoane, ceea ce determină obligația organului special de investigații să prezinte în modul detaliat aspectele pe care le cunoaște până în momentul în care formulează cererea de autorizare. Oportunitatea se referă la aceea că folosirea investigatorilor sub acoperire este admisibilă numai dacă recurgerea la acest procedeu de investigare a infracțiunilor este indispensabil și actual, respectiv aflarea adevărului nu poate fi realizată pe alte

căi. Se recomandă folosirea investigatorilor sub acoperire numai atunci când există indici suficienți și întemeiați despre activitățile ilicite. Admisibilitatea este condiționată și de urgența folosirii investigatorilor sub acoperire, care trebuie efectuată cu promptitudine, situațiile și condițiile în care efectuarea lor este utilă impunând o oarecare urgență [8, p. 271].

Procurorul este cel care controlează dacă datele și informațiile obținute de investigatorul sub acoperire sunt folosite cu respectarea procedurii legale și, în fine, tot el este cel care apreciază caracterul concludent și util al acestor date sau informații, în vederea extinderii lor și cu privire la alte cauze sau alte persoane, fie din oficiu, fie la cererea poliției judiciare ori a organelor speciale. Aceeași concluzie se desprinde și din ipoteza în care instanța sau judecătorul ar autoriza unele tehnici speciale în cadrul competenței lor (interceptările și înregistrările de convorbiri ori comunicări sau reținerea și predarea corespondenței și a obiectelor ori percheziția) [9].

Importanța măsurii date este indiscutabilă datorită faptului că impune o valoare deosebită în ceea ce privește prevenirea, descoperirea și combaterea criminalității. Aceasta reprezintă o măsură specială de investigații și chiar o operațiune specială de infiltrare în grupările criminale a investigatorului sub acoperire, urmărirea și cercetarea foarte eficientă și absolut necesară descoperirii infracțiunilor grave, deosebit și excepțional de grave în cazurile când prin alte metode și mijloace nu este posibilă cercetarea și descoperirea lor. Această măsură specială de investigații implică un risc deosebit, necesită profesionalism, un volum enorm de lucru bine planificat, organizat și gestionat, în funcție de situația creată și conform convingerilor personale [10, p. 48].

Astfel, analizând cele expuse, distingem două modalități de colaborare a vinovatului cu organele abilitate:

1. Colaborarea simplă, când vinovatul doar recunoaște vina și dă declarații împotriva membrilor organizației criminale.

2. Colaborarea complexă, când pe lângă recunoașterea vinei și darea declarațiilor, vinovatul este de acord să fie infiltrat în organizația criminală.

Abilitățile de a atrage făptuitorii la colaborare cu organele abilitate reprezintă un avantaj procesual, folosirea cărora determină succesul unei urmăriri penale pe segmental criminalității organizate. Efectuarea măsurilor speciale de investigații sunt tratate în general ca acțiuni ce aduc ingerințe drepturilor omului, au caracter provocator. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, studiind practica la compartimentul dat și luând în vedere justificarea existenței unor dispoziții

legislative care acordă autorităților publice dreptul de a supraveghea acțiunile anumitor persoane, a admis că, deși tehnicile speciale de documentare, inclusiv utilizarea investigatorului sub acoperire, constituie ingerințe în exercițiul dreptului la viață privată, acestea, în anumite situații excepționale, se pot dovedi necesare într-o societate democratică, dacă sunt destinate să apere securitatea națională sau să prevină săvârșirea unor fapte penale [11, p. 595].

În ceea ce privește administrarea probelor în urma unei investigații sub acoperire, trebuie menționat că activitatea dată poate fi exercitată doar în cadrul urmăririi penale de către persoane abilitate în acest sens, fapt prevăzut de art. 132¹ alin.(1) din Codul de procedură penală.

Potrivit art. 9 din Legea nr. 59/29.03.2012 privind activitatea specială de investigații, ofițerul de investigații se supune indicațiilor scrise ale procurorului sau ale ofițerului de urmărire penală. Identitatea ofițerilor de investigații din cadrul subdiviziunilor specializate, care efectuează măsuri speciale de investigații și activează în calitate de investigatori sub acoperire, constituie secret de stat și poate fi dezvăluită numai cu acordul scris al acestor ofițeri și în conformitate cu Legea cu privire la secretul de stat, iar însuși ofițerul de investigații poartă răspundere pentru realizarea nemijlocită a măsurii speciale de investigații pe care o efectuează.

În art. 15 din Legea nr. 59/29.03.2012 privind activitatea specială de investigații este prevăzut statutul colaboratorilor confidențiali – persoane care, printr-un acord scris sau verbal, se obligă să ofere ofițerului de investigații informații, să participe la pregătirea și efectuarea măsurilor speciale de investigații, precum și să contribuie într-un alt mod, neinterzis de lege, la activitățile speciale de investigații. Astfel, la utilizarea probelor obținute prin investigația sub acoperire este necesar, pe lângă aspectele de fond privind admisibilitatea probei, a stabili de asemenea în ce măsură persoana care a administrat probele dispune de abilitarea corespunzătoare.

O problemă separată pentru doctrina procesual penală ține de posibilitatea implicării bănuțului/inviuitului care își recunoaște vina și dorește să conlucreze cu statul la descoperirea întregii rețele criminale, la efectuarea măsurii speciale de investigații, investigația sub acoperire, având statut de investigator. Legislația procesual penală în art. 6 pct. 20 din Codul de procedură penală indică următoarele: „Investigator *sub acoperire* este persoană oficială care exercită confidențial activitate specială de investigații, precum și altă persoană care colaborează confidențial cu organele de urmărire penală”.

Art. 136 alin. (4) din Codul de procedură penală dezvăluie că „Investigatorii sub acoperire sunt angajați, special desemnați în acest scop, din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate, Centrului Național Anticorupție, Administrației Naționale a Penitenciarelor sau sunt persoane antrenate pentru efectuarea unei măsuri speciale de investigații concrete. Investigatorii sub acoperire efectuează măsura specială de investigații pe perioada determinată în ordonanța procurorului”.

În conformitate cu Legislația la compartimentul cercetat, pe lângă angajații statului, care au atribuții în domeniul efectuării măsurilor speciale de investigații, pot fi antrenați în sensul dat și alte persoane care își dau acceptul de colaborare cu organul abilitat.

Legea nr. 59/2012 cu privire la activitatea specială de investigații, în art. 15 dă definiția colaboratorilor confidențiali, indicând totodată, în aliniatul (4), persoanele care nu pot avea calitate de colaboratori confidențiali, și anume deputații, judecătorii, procurorii, ofițerii de urmărire penală și avocații.

Astfel, nicio normă procesuală, și nici specială, nu prevede imposibilitatea atragerii bănuțului/învinuțului în calitate de investigator sub acoperire. Mai mult ca atât, după cum e specificat în art. 64 și respectiv în art. 66 din Codul de procedură penală, care prevede drepturile bănuțului/învinuțului și inculpatului, în pct. 11 și 12) se precizează că, aceștia au dreptul să participe la efectuarea acțiunilor procesuale, de unul singur sau fiind asistat de apărător, la solicitarea sa, ori să refuze de a participa la ele.

Art. 132/1 din Codul de procedură penală arată că activitatea specială de investigații reprezintă totalitatea de acțiuni de urmărire penală cu caracter public și/sau secret. Deci, participarea bănuțului/învinuțului, cu acordul său, la efectuarea acestor măsuri nu încalcă careva drepturi procesuale ale subiecților nominalizați. Atitudinea față de infracțiunea comisă, dorința de a contribui la aflarea adevărului poate influența la scoatere lor de sub urmărire penală și audierea în calitate de martor.

Învinuțul nu este obligat să-și dovedească nevinovăția, putându-și exercita dreptul la tăcere. În același timp, poate proba lipsa de temeinicie a acuzațiilor prin formularea unor declarații, depunerea unor cereri de probatorii, ridicarea unor excepții sau punerea de concluzii, precum și participarea la acțiuni procesuale.

Potrivit art. 110 alin. (9) din Codul de procedură penală, pot fi audiați ca martori și investigatorii sub acoperire care sunt persoane civile.

În concluzie, trebuie menționat că implicarea bănuțului/învinuțului în calitate de investigator sub acoperire, atât timp cât aceasta nu contravine

legislației procesuale, urmează să fie folosită în scopul aflării adevărului și în interesul vinovatului care dorește să conlucreze cu organele statului. Liberarea de răspundere și pedeapsă penală a membrilor organizației criminale puși pe calea corijării și care au dat acordul conlucrării cu organele statului în vederea descoperirii întregii rețele criminale trebuie să fie preocuparea principală a practicienilor.

Altfel spus, obținerea de către subiecții respectivi a încrederii în organele competente ale statului și activitatea lor în interesul acestuia determină o senzație de supremație a statalității față de criminalitatea organizată, percepție ce urmează a fi răspândită în întreaga societate. Aceste reușite fiind acceptate de legislator ca „bonusuri procesuale”, vor putea produce efecte considerabile în procesul luptei cu criminalitatea organizată.

Analiza efectuată statuează concluziile enunțate, care la rândul său determină necesitatea efectuării unor incursiuni în legislația procesuală penală în vederea armonizării acesteia la capitolul „Activități speciale de investigații”, și anume completarea art.132² alin. (1) pct.1) CPP cu două măsuri speciale de investigații noi cum ar fi încadrarea controlată în grupul sau organizația criminală și infracțiunea controlată.

BIBLIOGRAFIE

1. Cod de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 248-251, din 05.11.2013, art. 699.
2. Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptată la New York, la 15 noiembrie 2000 (ratificată prin Legea Republicii Moldova nr. 5 din 17.02.2005). În: *Tratate Internaționale*, 30.12.2006, nr. 35. 480 p.
3. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial*, nr. 72-74, din 14.04.2009, art. 195.
4. Voica D. Investigatorul sub acoperire, o nouă instituție a dreptului procesual penal român. În: *Dreptul*, nr. 5/2004, [online] <https://www.juridice.ro/18644/dreptul-nr-5-2004.html> (consultat: 19.07.2022).
5. Olteanu G., Iacob A., Gorunescu M., Dragomirescu B. Metodologie criminalistică. Cercetarea structurilor infracționale și a unora dintre activitățile ilicite desfășurate de acestea. AIT Laboratories S.R.L., ediția online www.itcode.ro, 2008, [online] <https://www.academia.edu/36152469/Methodologie-Criminalistica-Cercetarea-Structurilor-Infrac> (consultat: 19.07.2022).
6. Abdulaeva N.D. Operativnoe vnedrenie v deyatelnosti operativnykh podrazdeleniy organov vnutrennikh del. Vvedenie dissertatsii (chast' avtoferata), Irkutsk, 2007, 22 s. [online] <https://www.dissercat.com/content/operativnoe-vnedrenie-v-deyatelnosti-operativnykh-podrazdelenii-organov-vnutrennikh-del> (consultat: 19.07.2022).

7. Mateuț Gh. Investigatorii sub acoperite. Utilizarea lor în timpul actelor premergătoare. Comentariu asupra noilor texte procedurale introduse în Codul de procedură penală prin Legea nr. 281/2003. În: *Dreptul*, nr. 1/2005, [online] <https://www.juridice.ro/18636/dreptul-nr-1-2005.html> (consultat: 19.07.2022).

8. Rusu V., Covalciuc I. Reflecții asupra instituției investigatorului sub acoperire conform prevederilor Legii Republicii Moldova privind activitatea specială de investigații, nr. 59 din 29.03.2012. Bălți: Materialele Conferinței naționale cu participare internațională „Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective”, consacrată aniversărilor de 70 de ani de la constituirea Instituțiilor de Cercetare Științifică din Moldova, 55 de ani de la fondarea

Academiei de Științe a Moldovei, 10 ani de la fondarea Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei (Ed. a 2-a), 29–30 septembrie 2016, Bălți, 269-272.

9. Lașcu L.C. „Investigatorul acoperit” – o nouă instituție introdusă prin legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului de droguri. În: *Dreptul*, nr. 9/2002, [online] <https://www.juridice.ro/18751/dreptul-nr-9-2002.html> (consultat: 19.07.2022).

10. Cicala E. Conceptul măsurilor speciale – Investigația sub acoperire. În: *Legea și viața*, nr. 1, 2020, 45-48.

11. Bîrsan C. Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comentariu pe articole. Vol I. Drepturi și Libertăți. București: All Beck, 2005. 595 p.

Tudor Cataraga. *Portretul lui Vasile Alecsandri (I)*, 30 × 10 × 10 cm, metal, 1987.